

केंद्रीय विद्यालय संगठनम् लखनऊ संभागः

सत्रान्त पुनः-परीक्षा 2023 – 24

कक्षा – अष्टमी

विषय – संस्कृतम्

उत्तरपत्र (ANSWER KEY)

खण्ड 'क' अपठित अवबोधनम् (10 अंकाः)

प्रश्न- 1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा दत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –

(I) एकपदेन उत्तरत - (1 x 2 = 2)

(क) नीतिधर्मपरायाणाः

(ख) लोभस्य प्रवृत्तिः

(II) पूर्णवाक्येन उत्तरत –

(2x 2 =4)

(1) यदा नरैः नियमान् उल्लंघ्य व्यवहारं आरब्धम् करोति, तदा
भ्रष्टाचारस्य जन्म भवति ।

(2) लोभस्य विकारस्य दूरकरणाय प्रयत्नीयम् येन भ्रष्टाचारस्य अन्तः
भवेत् ।

(III) कोष्ठकेभ्यः निर्देशानुसारम् उत्तरत - (1 x 4 = 4)

(1) (ii) प्रेरयन्ति

(ख) (i) शनैः

(ग) (iii) षष्ठी

(घ) (i) पर + उपकारः

खण्ड 'ख' रचनात्मक कार्यम् (10 अंकाः)

प्रश्न -2. मञ्जूषातः पदानि चित्वा कथां पूरयत –

(1/2x

10=5)

(1) कश्चन

(2) दूरे

(3) नीचैः

(4) यदा

(5)

तदा

(6) यदि

(7) तर्हि

(8) परम्

(9) खादितुम्

(10) सहसा

प्रश्न-3. चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाः साहाय्येन पञ्च वाक्यानि रचयत –
(1×5=5)
(शिक्षकः स्वविवेकानुसारं मूल्यांकनं करोतु)

खण्ड 'ग' अनुप्रयुक्त- व्याकरणम् (15 अंकाः)

प्रश्न-4. कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु तृतीया विभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत-
(1×5 =5)

(1) मात्रा (ख) परिश्रमेण (ग) लेखन्या (घ) नेत्राभ्याम् (ङ)
सूर्येण

प्रश्न- 5 . विशेषणपदैः सह विशेष्यपदानि योजयत- (1/2×5 =2 ½)

(क) काञ्चित्	शान्तिम्
(2) स्वच्छानि	गृहाणि
(3) स्वच्छता	स्वास्थ्यकरी
(4) महती	क्षतिः
(ङ) अन्यत्	अवकरम्

प्रश्न- 6. विलोम पदानि योजयत- (½ x 5 = 2 ½)

पुरतः	पृष्ठतः
स्वकीयम्	परकीयम्
अनुरक्तिः	विरक्तिः
भीतिः	साहसः
गमनम्	आगमनम्

प्रश्न -7. अधोलिखिते संधि विच्छेदे रिक्तस्थानानि पूरयत - (1/2×5 =2 ½)

(1) एव (ख) परामर्श (ग) वध (घ) एव (ङ) अपि

प्रश्न-8. मञ्जूषातः अव्यय पदानि चित्वा वाक्यपूर्तिं कुरुत- (1/2×5 =2 ½)

(1) यादृशम् (ख) यथा (ग) तावत् (घ) नित्यम् (ङ) अपि

खण्ड 'घ' पठित – अवबोधनम् (25)

प्रश्न- 9. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारित-प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-
(3 अंकाः)

[1] एकपदेन उत्तरत - (1/2 x 2 = 1)

(i) लक्ष्मीबाई (ii) ज्योतिबा फुले

[2] पूर्णवाक्येन उत्तरत - (1 x 1 =)

(i) जनवरी मासस्य तृतीये दिवसे 1831 तमे ख्रिस्ताब्दे सावित्री अजायत ।

[3] प्रदत्त - विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत । (1x 2 = 2)

(i) (ख) प्रबलः

(ii) (ग) कृतवती

प्रश्न-10. अधोलिखितं पठित- पद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -
(3 अंकाः)

[1] एकपदेन उत्तरत - (1/2 x 2 = 1)

(i) अणूनाम्

(ii) क्षितौ

[2] पूर्णवाक्येन उत्तरत - (1 x 1 =)

(i) त्रिशूलाग्निनागैः पृथिव्यस्त्र घोरैः सन्ति ।

[3] भाषिक कार्यम्- (1x 2 = 2)

(i) (ख) धरा + इयम्

(ii) (घ) सप्तमी

प्रश्न-11. रेखांकित पदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत- (1 x 5 = 5)

(1) कस्य

(ख) कानि

(ग) कस्य

(घ) कः

(ङ) कः

प्रश्न -12. श्लोकांशान् योजयत-

(1/2x4=2)

“क”

“ख”

(1) यं माता पितरौ क्लेशं

सहेते संभवे नृणाम्

(ख) सदा पर्वणामुत्सवानां धरेयम्

क्षितौ राजते

भारतस्वर्णभूमिः

(ग) सुपूर्णं सदैवास्ति खाद्यान्नभाण्डम्

नदीनां जलं यत्र

पीयूषतुल्यम्

(घ) तयोर्नित्यं प्रियं कुर्यात् आचार्यस्य च सर्वदा
प्रश्न -13. उचित कथानां समक्षम् 'आम्' अनुचित कथनानां समक्षं च 'न' इति
लिखत- (1 x 4 = 4)

(1) आम् (ख) आम् (ग) न (घ) आम्

प्रश्न-14. घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि पुनः लिखत— (4)

- (ग) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः ।
- (ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत् ।
- (क) गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत् ।
- (च) गुहायां कोऽपि अस्ति इति शृगालस्य विचारः ।
- (घ) दूरस्थः शृगालः रवं कर्तुमारब्धः ।
- (ङ) सिंहः शृगालस्य आह्वानम् अकरोत् ।